

ՀԵՁԱԿ

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

Բ. ՀԱՏՈՐՈՅ

ՎԵՅ ՈՒ ԿԷՍ ՊՈՐՏԻ

ԺԱՌԱՆԳ ՄՆԱՅԱԾ ՄՆՏՈՒԿԸ

ԵՐԳԱԽԱՌՆ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ Ի ՄԻ ԱՐԱՐ

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԵՅԻՇԱՏԱԿ ԳԱՐԵԳԻՆ Հ. ՌԵՏՈՒՆԻՈՅ

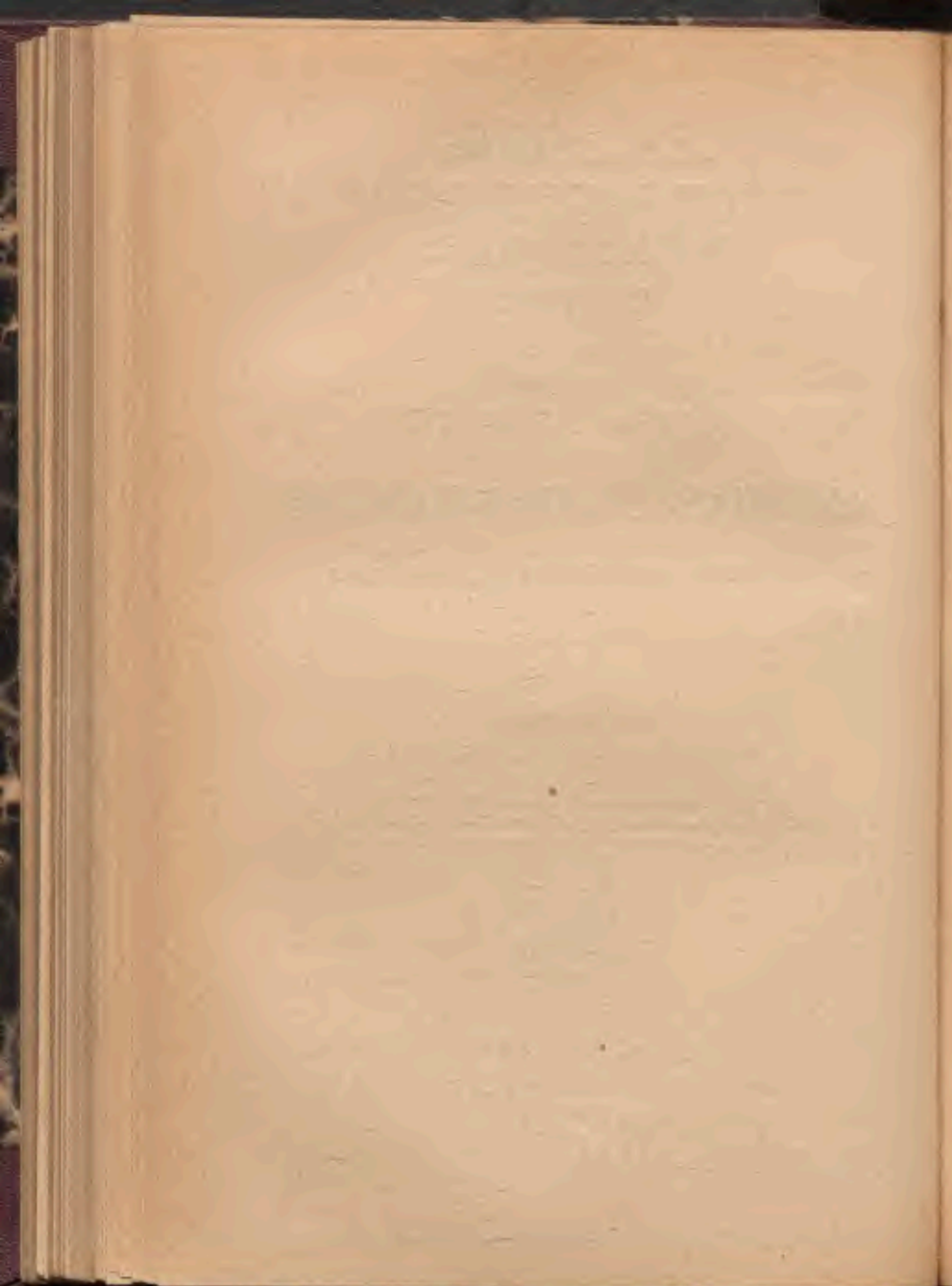
معارف نظارت جلیله سنک ۹۰۰ نومرونی رخصتنامه سیله طبع اولشدر

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՆՏԱՏԵԱՆ
(Արամեան)

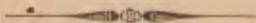
1887

ԺԱՌԱՆԳ ՄՆԱՑԱԾ ՍՆՏՈՒԿԸ

Ա ՆՁԻՆՔ

ԼՈՒՍԻԱ	}	ՀԱՄԲՈՐ Ապուէ դեղագործ մը
ՅԱԿՈԲ		ԴՈՒԿԱՍ 6 1/2 Պորտն ժառանգորդ մը
ԿԱՐԱՊԵՏ		ՆՇԱՆ
ՊԵՏՐՈՍ		ՏԻՏՈՍ} Գրացիք ժառանգորդաց
ՄԱՆՈՒԷԼ		

Տեսարանն է սենեակ մը. խորը դռն մը. աջ կողմը
 ֆոլէ ֆոլ երկու սենեակներու դռներ. որոց մին Լուսիան
 սենեակը կը քանդէ եւ երկրորդը սնունդի սենեակը:

ՏԵՍԻՆ Ա.

ԼՈՒՍԻԱ. Առանձին. (Ներսէն խառն ձայներ)

Ահաւաստիկ լուսցեր է... Բարեկենդանի առ-
 թիւ գլմաղաւորաց խառնիճաղանձ ձայները կը
 լսուին... ամենքը զուարթ կը պարեն, կերգեն,
 կը նուագեն, մինակ ես տխուր եմ... ես, ո՛հ
 Աստուած իմ, եթէ լուսաւորութի մայրիկս ողջ ըլ-
 լար՝ հիմա որչա՛փ ցնծութեամբ ու պատուհանին
 առջև նստելով պիտի զուարճանայի... սակայն
 հիմա այդ հրճուալից երգերը զիս կը տաղտկացնեն,
 ... կուզեմ առանձին մնալ... ձայն մը չ'լսել...
 ողբալ, հեծել հառաչել: (Պատուհանը գոցե. այն
 ասէն ձայները պէտք է դադրին) Ահաւաստիկ այս-
 պէս իմ ուրախութիւնս արամուսթիւն է, հառա-

չանքս երջանկութիւն և ժպիտս արտասուք, ... մայր իմ, սիրեցեալ մայրիկ. շատ կանուխ ձգեցիր քու տառապեալ աղջիկդ այսպէս մատաղ հասակին մէջ՝ որ իւր աղքատութեան պատճառաւ աշխարհի բամբաստանաց ենթակայ պիտի ըլլայ: (ողբալով) աւա՛ղ, այս աշխարհիս երջանկութիւնը միմիայն սիրամիլ կանայք կը վայելեն, վասնզի պաշտպան ունին, ոսկի ունին. իսկ ես ի՞նչ ունիմ, ահաւասիկ բոլոր ունեցածս, և զոյգ մը գուլպայ լուսահոգի մօրս սնաուկին մէջ... զո՞վ ունիմ, չորս գատարկապորտ, ծոյլ և անհոգ եղբայրներ որոնք հազիւ հազ կրնան ինքզինքնին կառավարել... Երկու օրէ ի վեր, անօթի, մերկ, եւ ոչ մէկը կուգայ իմ վիճակս հարցնելու, առանձին, որք, ո՛հ, որչափ թշուառութիւն է եղբւր մայր կամ գէթ բարի աղքատիւն մը չունենալը... չեմ ուզեր վիճակս դրացւոցս յայտնել, վախնալով թէ իրենց արհամարհանաց նշաւակ կըլլամ, բայց և անոնք գիտեն իմ վիճակս, վասնզի պարտատէրք ամեն օր տանը դուռը ձեռք կառնեն և սոսկալի հայհոյութեամբ առնելիքնին կը պահանջեն... 2 օրէ ի վեր անօթի մնացող որբէ մը ստակ կը պահանջեն, կը կարծեն որ մայրս ժառանգ թողած ըլլայ. ահա այսօր ալ դեղադործը պիտի գայ, ի՞նչպէս պիտի երեւամ իրեն, ի՞նչ պիտի պատասխանեմ... Ա՛ճ իմ, դուն լեր իմ ապաւէտ: (սխառ ֆաշուի սենեակը)

ՀԱՄԲԱՐ. (Մտնէ, քաղցոյիւն մեկ ծայրը պահած)

ՀԱՄ.— Գետինն անցնի սա Բարեկենդանն ալ ու գետինն անցնելու սրիկաներն ալ: Է՞օ՞ձ, հազիւ կրցայ ինքզինքս ներս նետել, թշուառականներ,

ի՞նչ կուզէք... դուք խիստ ամօթ չունի՞ք (Պասու-
 հանը երբայր) կոյր էք, է՛չ էք, ինչո՞ւ ազնուա-
 կան մարդը հասարակէն չէք զանազաներ... զիս
 ո՞վ գիտցաք, ես այսօրուան օրս տիրւումայով դե-
 ղագործ մ'եմ, անպատիւներ, գոնէ մարդը չէք
 ճանչնար նէ՝ հագուստին քալուածքին նայեցէք՝
 (Ներսէն միշտ խնդալու եւ փեսքանէ փշեկնկիւի ձայն)
 այդ բամբուլաւոր տարէք ձեր ծնողացը քթին
 պայթեցուցէք որ կրթած տղաքնուն վարպետու-
 թիւնները տեսնելով ուրախանան։ Ո՛հ, զիս պատե-
 րագմական տօնանոմ դարձուցին։ Փէսէս մինչեւ
 ոտքս, ի՞նչպէս ալ դիզեր են այդ բամբուլաւորը
 որ չեմ իմացած... քայլ մը կառնեմ, պամ...
 բան չունիս նէ ցատկէ, գետինն անցնելունները
 տակէս բռնկեցուցեր են... պամ, սում, չաթ,
 տան, տուն... կլէւ, բում, ֆըս... ֆըսերնիդ ալ
 գետինն անցնի... բումերնիդ ալ... ինքեանալս
 բան մը չէ... զիս այս վիճակը ձգեցին... մար-
 դութ ենէ հանեցին... գոնէ այսօր նոր լաթերս
 հագած չըլլայի՝ մնաս չունէր... հիմա ես Լու-
 սիան ի՞նչպէս պիտի երեւամ, ի՞նչ պիտի պա-
 տասխանեմ, լսկոտներ... եկէք հիմայ սիրուհիս
 խօսք հասկեցեցէք նայիմ, զիս սգեղցնելու օրը
 դասք, (Ներսէն խնդան) սա լա՛ւտին նայէ՛, ես
 կուգամ կըսէ... ծօ՛, դուն չես ամչնար, բարկու-
 թեմէս չեմ վախնար... հիմայ վար իջնելով գլու-
 խըդ ոտքիս տակ ձգմեմ, (մեկուսի) բերան է հա՛,
 վար իջնեմ նէ՝ բզկիս կը հանեն... Էօ՛ֆ, ... վեր-
 ջապէս գային, հիմայ գեղեցկանալու մէկ ճարը...
 բայց հայելի սէսք է... չ'իայ... սա սենեակը
 կայ արդեօք. նայինք, (Մճնէ)

ԼՈՒՍ.— (Գալոյ) Զայն մը առի... ո՞վ կրնայ
 ԸԼԱԼ արդեօք... մարդ չ'կայ, (Սենեկին մէջ ոտքի ձայներ
 կան, ո՛հ, եղբայրներս ալ հոս չեն, ի՞նչ ընեմ,
 ո՛ր երթամ, սենեակս քաշուիմ եւ նիգը դնելով՝
 ինքզինքս Աստուծոյ յանձնեմ: (Կերթայ)

ՀԱՄԲ.— (Գալոյ) Ահաւասիկ սենեակ մը որ
 պարսպ սնտուկէ մը զատ ուրիշ բան չկայ մէջը...
 աւելի աղէկ, կերեւայ թէ սիրուհիս խիտ աղքատ
 է եւ իր պարտքը չի պիտի կրնայ վճարել, որով
 ուզէ չուզէ ինծի հետ կարգուելու յանձնառու
 պիտի ըլլայ... ալ ի՞նչ ընեմ գեղեցիկութիւնը, այս
 գեղեցիկութիւնս ալ իրեն շատ է... բաց ի ասկէ՝
 զիս կը սիրէ, այո՛, զօրաւոր փաստերով կրնամ
 ապացուցանել որ զիս կը սիրէ, առաջին փաստս
 սա էր որ զինքը կը սիրեմ... երկրորդ փաստս
 սա է որ հարուստ եւ պատուաւոր եմ... հապա
 երրորդ փաստս ո՞րն է... այ թշուառական, մըտ-
 քէս ելաւ, բայց ի՞նչ էր երրորդ փաստս... հա՛
 գտայ... երրորդ փաստս ալ սա է որ իրեն հետ
 պիտի կարգուիմ, այո՛, երեք զօրաւոր փաստեր
 չե՞ն կրնար հաստատել որ Լուսիա զիս կը սիրէ...
 ինչո՞ւ, զի հարուստ եմ, ... երկրորդ ալ եմ,
 գեղեցիկ ալ եմ... ալ ի՞նչ եմ... բանմալ եմ...
 բայց միտքս չիգար ահա՛, ... գիտեմ, գիտեմ որ
 բան մնալ եմ... սոստիկ աղատամիտ եմ, սակայն
 չհասկցուի թէ նախանձուտ չեմ, պատիւը չ'ձանչցող
 մ'եմ, ամեն բանէ առաջ պատիւս կը պահպանեմ,
 ապառնիս կը հաշուեմ, ներկայն կը համեմատեմ
 եւ անցեալն ալ անցած կը սեպեմ... Ա՛հ Լուսիա,
 դուն շատ բարի էրիկ մը պիտի ունենաս, քեզ

սիրող, գգուող, ես քեզի թէ էրիկ թէ հայր եւ թէ խնամակալ պիտի ըլլամ... եկուր չէ՛ մի ըսեր, թէ որ զիս մերժելու պատճառ մը ունիս՝ ազատապէս գրուցէ... հոգ չէ, մի քաշուիր, ես քեզ առ կը սիրեմ, դուն ալ զիս, անանկ չէ՞, աս լմնցաւ, գանք հիմայ ասլրելու մասին, գիտես որ պատրաստ դրամ 200 ոսկի ունիմ, խանութի դրամագլուխս 70ը կանցնի, հիմայ քանի՞ ըրաւ, 270 ոսկի. վաճառականին 50 ոսկի պարտական եմ, մնաց 220. 85 ալ ասպառիկս կելլէ՝ ունիս 305 ոսկի, չօգտեր. ինչո՞ւ չ'պիտի օգտէ, գեղեցկութիւնս ալ շատ չէ նէ՝ քիչ ալ չէ կարծեմ, հրամմէ, ասոր ըսելիք մը ունի՞մ. հարկաւ չէ. էյ անգլին ի՞նչ կը մնայ, ի՞նչ պիտի մնայ, բան մ'ալ չի մնար... սա ըսել է որ համոզուեցար, ասլրիս... խօսքերնիս լմնցածի պէս է... հիմա քիչ մ'ալ նշանտուքին ու հարսնիքին խօսքը ընենք... մի կարմիր սիրունիկս, ասոր առուտուր կըսեն, մէկ վար մէկ վեր կընենք կը լմնցունենք... ի՞նչ նշան տամ... օղ, մատնի՞ թէ պռօշ... ինծի հարցնես նէ՝ պռօշը գէշ չըլլար, մէջն ալ պատկերս կը դնեմ, կուզես նէ, բայց ի՞նչու չ'պիտի ուզես... հիմակուան կանոնը այս է... գէշ կանոն չէ, կնիկները ատանկով իրենց կորուսած էրիկներն շուտ կը գըտնեն... այս ալ ընդունեցիր, էյ հարսնիքը երբ ընենք, նշանուած մնալը ազէկ բան չէ... գիտես ա՛... հիմակուան երիտասարդներուն դրամագլուխը 4 ամիս նշանուիլ եւ 4 ամսուան մէջ 5 տարուան տոկոսը առնել է։ Մենք անանկ չընենք, մեզի չի վայելեր, իրար հաւնեցանք հասկցանք մի, գլուխ գլխի տանք երթայ... Ասլրիս, ասանկ կու-

զեմ, մէնէ երջանիկ էրիկ կնիկ չիկայ... իրարմէ չենք ծանծրանար, 5 տարի ալ 10 տարի ալ անցնի ինչ սիրով սկսանք նէ՝ նոյն սիրովը կը մնանք, զաւակներնիս ալ կը շատնայ... մտածէ թնչ աստիճան հաւատարիմ ենք իրարու որ աղջիկնիս քեզի կը նմանին՝ մանչերն ալ ինծի։ Ուրեմն քանի որ դեմքերնին մեզի կը նմանին՝ անունին ալ մերինին նմանցնենք, երկու զաւակիս անունն ալ Համբարձում է... չէ այս չեղաւ, Համբարձումը շատ խորթ կիյնայ, ամպարձուի պէս խօսք մն է... եկու բարակ անուն մը դնենք... դուն դիր... չէ ես դնեմ... բայց մեզի ինչ... աս բանը կընքահայերուն կիյնայ... ուզեմ չուզեմ անոնց ըսածը պիտի ըլլայ... բայց զաւակներուն ես կը խառնուիմ... դուն քու աղջիկդ կրթէ, մանչերուն մի խառնուիր... Լուսիա մի խառնուիր կըսեմ. կը բարկանամ. դէ՞մ կը դնես... կարծեմ կըրնակդ կը քերուի կոր, գնա բանդ, բարկացած եմ... չուտ սենեակդ... աչքս քեզ չտեսնայ... կեցցես... խօսքս բռնեցիր... հիմայ ալ աւելի պիտի սիրեմ զքեզ... հոս եկուր, ինձ մտիկ չե՞ս ըներ... հէ՞... կը հրամայեմ... վայ, չե՞ս գար... լաւ, ահա մէյմ՝ ալ կըսեմ, Լուսիա, հոս եկուր։ (Լուսիա ներս մտնի)

ԼՈՒՍ. — (Ա՛հ թշուառութեանս, դեղագործն է եղեր) Հոս եմ Պարոն։

ՀԱՄԲ. — Երկու ժամ է պոռալով կոկորդս ճաթեցաւ, թէ որ ասանկ պիտի ընէս նէ՝ եո աս առուտուրէն վազ անցայ։

ԼՈՒՍ. — Կը ներէք Պարոն, տանը մէջ առանձին ըլլալուն՝ վախէս սենեակս քաշուած էի. եւ մին-

չեւ որ ձեր ով ըլլալը չստուգեցի՝ չի կրցայ դուրս ելնել :

ՀԱՄԲ. — Խօսք տուր որ ուրիշ անգամ այսպէս զիս չի բարկացնես :

ԼՈՒՍ. — Ձեռ հասկնար Պարոն, ինչո՞ւ պիտի բարկանայք :

ՀԱՄԲ. — Ի՞նչպէս չի բարկանամ, դուն մինակ քու ազնիւներուդ կը խառնուիս :

ԼՈՒՍ. — (Ի՞նչպէս ազնիւ, ի՞նչ ըսել կուզէ) :

ՀԱՄԲ. — Ես ալ քանի որ հայր եմ գտնուէր՝ իմ տղաքներուս կը խառնուիմ... մեր պայմանն ալ աս չէ՞ր մի :

ԼՈՒՍ. — Ի՞նչ կըսէք Պարոն, ի՞նչպէս պայման :

ՀԱՄԲ. — Ի՞նչ պայման պիտի ըլլայ, քիչ մը առաջ խօսողը դուն չէ՞իր :

ԼՈՒՍ. — Ե՞ս :

ՀԱՄԲ. — Այո՛, դուն :

ԼՈՒՍ. — Բայց դուք հոս առանձին էիք Պարոն, եւ ես ալ սենեակս... :

ՀԱՄԲ. — Հա՛ իրաւ անանկ... (վայ թշուառութեանս, խեղքս այնպէս մը ցնորներ է որ), կը ներէք օրիորդ, առանց ձեզի հարցնելու 4 զաւկի տէր եղեր էի :

ԼՈՒՍ. — (Գինով է արդեօք, մարդ ալ չիկայ Աստուած իմ) :

ՀԱՄԲ. — Բայց ինչ որ է նէ, օրիորդ, նորէն կսկսինք մեր առուտուրը :

ԼՈՒՍ. — (Առնելիքին համար ըլլալու է) :

ՀԱՄԲ. — Մէկ վար մէկ վեր կը լմնցնենք կերթայ :

ԼՈՒՍ. — Աղէկ պարոն, առնելիքնիդ է, կըրնաք պահանջել :

ՀԱՄԲ. — Բայց չուտ սէտք է ըլլայ, կարճա-
ռօտ, համառօտ...

ԼՈՒՍ. — Աւագ պարոն. այդ անկարելի է:

ՀԱՄԲ. — Ինչո՞ւ, հաւատարմութիւն չունի՞ր
իմ վրաս:

ԼՈՒՍ. — Ի՞նչ ըսել է, առնելիքի տէր ըլլա-
լէդ վերջը ի՞նչու ձեր վրայ հաւատարմութիւն
չպիտի ունենամ. սակայն սա կայ որ եղբայրնե-
րըս 2 օրէ ի վեր չեմ տեսած:

ՀԱՄԲ. — Այդ ի՞նչ խօսք է, եղբայրներդ
մեր գործին ի՞նչ կը խառնուին:

ԼՈՒՍ. — Քանի որ ես վճարելու անկարող եմ,
բոլոր յոյսս իրենց վրայ է:

ՀՈՄԲ. — Բայց չուք ի՞նչ կըսէք կոր, ի՞նչպէս
վճարում, ի՞նչպէս յոյս:

ԼՈՒՍ. — Միթէ ձեզի 270 դրչ պարտական
չե՞նք:

ՀԱՄԲ. — Հա դեղերուն ստակը:

ԼՈՒՍ. — Հապա ձեր ըսածը ո՞րն է:

ՀԱՄԲ. — Իմ ըսածս... իմ ըսածս սա է որ.
ես քեզ... (Չէ՛, շատ առաջ վազելու չիգար) իմ
ըսածս սա է որ, որ...

ԼՈՒՍ. — Եթէ վերջին հաշիւէն ետքը դեղեր
առնուած կան՝ անոր ըսելիք չունիմ:

ՀԱՄԲ. — Չէ՛, այդ չէ, օրիորդ, ախ... այդ
չէ՛:

ԼՈՒՍ. Հապա ի՞նչ է.

ՀԱՄԲ. — (Ի՞նչպէս խօսք բանալու է. դժուարն
այս է) իմ ըսելիքս սա է որ...

ԼՈՒՍ. — Շուտ ըսէք, կաղաչեմ,

ՀԱՄԲ. — (Ա՛խ սա իմ գետինն անցնելու բնու-

Թիւնս, կնկան մը հետ առանձին մնացի մի՛ ինչ ըսելիքս կը մոռնամ)

ԼՈՒՍ. — Միթէ ձեր ըսելիքը ցաւալի բա՞ն մ'է որ կը պահէք :

ՀԱՄԲ. — Չէ՛, օրիորդ, ուրախալի է... բայց սա կայ որ... ի՞նչպէս ըսեմ ո՞ր կողմէն սկսիմ :

ԼՈՒՍ. — Ա՛հ. պարոն, դուք ինձմէ բան մը կը պահէք. ի սէր Աստուծոյ կաղաչեմ, ըսէք, միթէ գէշ բա՞ն մը պատահեցաւ .

ՀԱՄԲ. — Պատահեցա՞ւ, այո՛, գետինն անցնելու թշուառականներ :

ԼՈՒՍ. — Եղբարցս համար կըսէք,

ՀԱՄԲ. — Չէ՛, սա բարեկենդանի խենդերուն . . . զիս պատերազմական տօնանմա դարձուցին :

ԼՈՒՍ. — Բայց ես ձեզի իմ եղբայրներս կը հարցնեմ :

ՀԱՄԲ. — Թող տուր Աճդ սիրես, անոնք ալ իշու պէս գինեատունը նստեր տղայոց ինծի ըրածին վրայ կը ծիծաղին կոր :

ԼՈՒՍ. — Գիտեմ, չատ անհոգ մարդիկներ են, զիս այսպէս առանձին թողած իրենց ուրախութեանը կը նային :

ՀԱՄԲ. — Բայց վերջապէս ի՞նչ կրցան ընել, զիս քիչ մը տգեղցուցին, այսչափ. ասիկայ քեզի մնաս մը չունի ա՛ :

ԼՈՒՍ. — Ի՞նչ կրնամ ըսել պարոն,

ՀԱՄԲ. — Հիմա բաւական է որ դուն զիս կը սի. . . (չէ դեռ ատենը չէ) բայց օրիորդ, ի՞նչու կեցեր էք . . . նստինք նէ՛ գէշ չըլլար :

ԼՈՒՍ. — Դուք ձեր հանգիստը նայեցէք սրարոն :

ՀԱՄԲ. — Ի՞նչ ըսել է... նստեցէք. ասանկ
փափուկ խնդիր մը ոտքի վրայ աղէկ չի լմննար:

ԼՈՒՍ. — Բայց պարոն, ներեցէք որ ձեզի
ըսեմ թէ ես առանձին եմ տան մէջ. հետեւաբար
դրացիք ձեր հոս մտնելը տեսնելով չարաչար
բամբասանաց ենթակայ կըլլամ:

ՀԱՄԲ. — Ա', այդ մասին անհոգ եղիք, եթէ
իմ դիտաւորութիւնս ձեզի ըսեմ՝ այն ատեն
դուք պիտի ստիպէք որ նստիմ:

ԼՈՒՍ. — Ինչ որ ալ ըլլայ ձեր դիտաւորու-
թիւնը, սիրելիս, թէ բարի եւ թէ չար՝ չեմ կըր-
նար բան մը ընել, մինչեւ որ եղբարքս չ'տեսնեմ:

ՀԱՄԲ. — Սակայն այս դիտաւորութիւնս եղ-
բարցդ չի վերաբերիր, մինակ քեզի համար է:

ԼՈՒՍ. — Ի՞նչ կրնայ ըլլալ պարոն, ըսէք:

ՀԱՄԲ. — Բանը այդ ըսելն է,

ԼՈՒՍ. — Ինծի՞ կը վերաբերի,

ՀԱՄԲ. — Հապա՛. մի միայն քեզի, մի միայն
իմ... (եկուր ըսէնայինք)

ԼՈՒՍ. — Ձարմանալի բան, ի՞նչ կ'ըլլաք:

ՀԱՄԲ. — Ինչ ըլլա՞ւ կը հարցնես... չառ
բաներ կ'ըլլամ կոր... չառ բաներ... բայց ըսուե-
լու բաներ չեն որ, ասոր հետ մէկտեղ չ'վտի
ըսեմ չէ, բայց ատենին կ'սպասեմ կոր:

ԼՈՒՍ. — (Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ...)

ՀԱՄԲ. — Սակայն. կեցի՛ր, ինչ ըսելիքս դուն
աղէկ գիտես... գոնէ դուն սկսէ որ մնացածն
ալ ես ըսեմ լմննայ:

ՏՈՒՍ. — Եթէ ստակին համար է...

ՀԱՄԲ. — Հիմա թող այդ ստակին խօսքը,
միւսը խօսինք:

ԼՈՒՍ. — Բայց ո՞ր միւսը :

ՀԱՄԲ. — Միւսը... բուն խնդիրը...

ԼՈՒՍ. — Ուրիշ ի՞նչ խնդիր կայ որ...

ՀԱՄԲ. — Ա՛խ. Լուսիա. դուն աղէկ գիտես որ ես զբեղ... .

ԼՈՒՍ. — Է՛յ...

ՀԱՄԲ. — Է՛յ է՛յ է՛յ... թէ որ ինծի չես օգներ նէ ի՞նչպէս ըսեմ :

ԼՈՒՍ. — Լ'մնցուր...

ՀԱՄԲ. — Կը....

ԼՈՒՍ. — Կը... .

ՀԱՄԲ. — (Թշուառական բառ, գիտես թէ ներսէն կը քաշեն կտր... . օն համարձակութիւն. երկու վանկ մնաց... .) կը...

ԼՈՒՍ. — Կը բանտարկի՞ք, ըսել կուզէք.

ՀԱՄԲ. — Ա՛խ. չէ՛, չէ՛... այդ չէ՛,

ԼՈՒՍ. — Հասաւ ի՞նչ է.

ՀԱՄԲ. — Մտքինս է, մտքինս,

ԼՈՒՍ. — Մտքինդ ի՞նչ է...

ՀԱՄԲ. — 2 վանկով բառ մը, կը սի... (հա՛ համբարձում քեզ տեսնեմ)

ԼՈՒՍ. — (Մեկուսի) Հիմա՛ կը հասկնամ իր միտքը :

ՀԱՄԲ. — Կըսեն թէ երբոր մէկ մարդ մը մէկու մը առաջարկութիւն ընելու քաշվի, թող մէկէն մինչեւ 10 համրէ եւ 10 երտրդին բոլոր ուժը ժողովելով ըսելիքը ըսէ...

ԼՈՒՍ. — Չպիտի՞ ըսէք պարոն :

ՀԱՄԲ. — Կեցէք օրիորդ... . Հիմայ, (խերն անիծես կըսեմ կերթայ) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 9, տա... . ը՛րհ, չպիտի ըլլայ, բայց ասանկով

գործ չի լիննար... ինչ պիտի ըլլայ նէ՝ ըլլայ...
ալ այս անգամ պիտի ըսեմ... օրիորդ, ես գրեզ
կը սի... 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, կը սի...
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, (դրսէն ոսփի ձայներ)

ԼՈՒՍ. — Ա՛հ, Տէր Աստուած ոտքի ձայներ
կան... Թ՛նչ պիտի ընենք պարոն...

ՀԱՄԲ. — 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, (դուրսէն շարու
ձայն)

ԼՈՒՍ. — Օ՛ն օ՛ն. շուտ... դուրս ելէք...
եղբօրս ձայնն է... եթէ գձեզ ինծի հետ առան-
ձին տեսնէ. (ներսէն միշտ շարու ձայն)

ՀԱՄԲ. — Սակայն օրիորդ... ես գրեզ կը... կը...

ԼՈՒՍ. — Կաղաչեմ, օ՛ն.

ՀԱՄԲ. — Բայց ես...

ԼՈՒՍ. — Մեր երկուքին մահուանը պատճառ
ըլլալ կուզես. շո՛ւտ, մտի՛ր սա սենեակը եւ վեր-
ջէն միջոց մը գտնելով ինքզինքդ դռնէն դուրս
նետէ. (Համբարձում կը սի... կը սի... շտեղով
կերթայ սենեակը)

Տ Ե Ս Ի Լ Բ.

ԼՈՒՍԻԱ ԵՒ ՅԱԿՈԲ (գիւնով վիճակի մէջ շարով)

ՅԱԿՈԲ. — Ա՛հ հի՛ւ. հի՛ւ. հի՛ւ... խեղճ մա-
րիկա... որչափ լամ տեղն է... ա՛հ հի՛ւ. հի՛ւ.

ԼՈՒՍ. — Յակոբ. մխիթարուէ. սիրելի եղ-
բայրս. լալէն Թ՛նչ օգուտ. Այ՛ կամքը այս է եղեր:

ՅԱԿՈԲ. — Ի՞նչպէս չիլամ, ա՛խ. լուսահոգիին
մեռնելէն ի՛ վեր բերնի համով գինի մը խմած
չունիմ, ստակ չունենալուս համար խանութին
մէջ որչափ գէշ խմելիքներ կայ նէ՝ գինեպանը
ինծի կը քէշ կոր:

ԼՈՒՍ. — Հիմա պէտք է որ մենք մեր տանը
գործերը կարգադրենք... ասանկով մեր վիճակը
ի՞նչպէս պիտի ըլլայ:

ՅԱԿՈԲ. — Առաջ ստակը ձեռքս ուզած տա-
կառէս քաշել կուտայի, խեղճ մայրիկս մեռաւ,
ստակն ալ հատաւ, բերնիս համն ալ վախաւ...
Լուսիւ, դուռն եղիր իմ տեղս ու միլար նայիմ:

ԼՈՒՍ — Ա՛հ Յակոբ, ես լալու քենէ աւելի
մեծ սլառճառներ ունիմ. երկու օրէ ի վեր անօթի
ծարաւ, պարտատէրներուն հայհոյութիւնները
մաիկ ընելու դատասպարտուած եմ, այսօր ալ
դեղագործը եկաւ իրեն 270 դրչ պարտական ենք:

ՅԱԿ. — 270 դրչ... ամենը այդչափ է... ինչ
որ է նէ մէկ ամսուան մէջ առնուած դեղերու
համար 270 դրուչը շատ ըսել չէ... սակայն բանը
վճարելն է... ես կուտ մը չունիմ... գործ ալ
չունիմ:

ԼՈՒՍ. — Ուրեմն ի՞նչ պիտի ընենք, առնե՞ր
լիքի տէրը խօսք չի հասկնար. պիտի պոռայ
կանչէ:

ՅԱԿ. — Ինչո՞ւ պիտի պոռայ... Թող առնե՞ր
լիքը առնէ:

ԼՈՒՍ. — Աղէկ. բայց ե՞րբ պիտի վճարուի:

ՅԱԿ. — Ե՞րբը ինչ պիտի ընէ. առնելիքին
խօսքը կանցնի:

ԼՈՒՍ. — Այսօր չի վճարուի նէ՛ շատ բաներ
կրնայ ընել մեզի:

ՅԱԿ. — Կընէ ա՛.

ԼՈՒՍ. — Չըլլայ որ դուրս ելլես... գա՛ն նէ՛,
խօսք հասկցուը, ալ ես իրենց երեւնալու կամըչ-
նամ կոր:

ՅԱԿ. — Է՛յ տուն բանդ դնա, եկողին ես խօսք կը հասկցնեմ:

ԼՈՒՍ. — (Թող դեղագործն ալ հիմայ առնելիքը պահանջէ.) (սենեակը երբայ)

ՅԱԿ. — (Մինակ, եւ գրպանէն զինիի մը շիշ հանելով) Ե՛լ նայինք... դործը քեզի մնաց... առնելիքներուն պատասխանատուն ալ դուն ես՝ վճարողն ալ... ինձի լոյս եւ խորհուրդ տուր. (կը խմէ) անոյշ... Էհ, աշխարհք ասանկ է... ամեն բան մոռածես չիգար ելլեր... 270 դրչ պարտք ունիմ... հարկաւ օր մը կը վճարեմ. (խալմէ) այսօր վճարուի եղեր, ուսկից... ո՞ր կողմէն ստակ պիտի դայ... նայինք տետրակը, (գրպանէն տետրակ մը հանէ) գուցէ... չիյտես ա՛, տեղէ մը առնելիք ունեցած ու մոռցած կըլլամ, (կարդայով) Եօսկիին... 26... այս պարտք է... Ջաքարին 7. աս ալ պարտք... Թահալին... աս վճարուած ըսել է... արված Թահալին կէսէն աւելին քար էր, վարը դրած է, Թող դայ ետ առնէ... աս ի՞նչ է, 104... մեծկակ բան մ'է եղեր... հա՛... ննջեցեալի Թաղման ծախքը... աս պարտքն ազգին կիյնայ... աս ի՞նչ է, Թալիթրի, 33... դնա բանդ, ստակ մ'ալ չեմ տար, տուած գինիդ քացախի պէս բան մն էր... ուրիշ, ուրիշ, ինչ ըսել է, այսչափ տալիք ունեցողը առնելիք չի պիտի ունենայ, գրեւոր մոռցած չըլլամ... կրնայ ըլլալ... մոռած ըլլալ է... շատ դարմանալի բան . մոռցեր եմ... այսօր դեղագործը ստակ կուզէ, վճարելու է, ինչո՞վ... հա՛, դասայ... լուսահոգին մայրիկս սնտուկ մը Թողած է, հարկաւ մէջը շատ Թանկաղին բաներ ըլլալու են, այո՛, այո՛, ինքը կծծի կնիկ մն էր, գու-

ցէ մէջը տապալակով ստակ պահած ըլլայ, կտակածս աւելորդ է, վրայ մարդ չեկած սա սնտուկին հետ առանձին տեսութիւն մը ընեմ, հապա եթէ միւս եղբայրներս վրայ գտն, գնա բանդ, կըսեմ թէ մօրս սնտուկը կարոացեր էի տեսնելու գացի, բայց եթէ կղպուած է... էհ բանով մը կը բանամ... օն անդր, քաջալերութիւն, դեղադործը ստակը առաւ, ալ պարտքէ ազատեցանք, (գոհորեղով սենեակը երթալու միջոցին հետեւեալը կերգե)

Երկու հարիւր եօթանասուն
Ղուրու պարսէն ինչ կելլայ,
Վաղն առաւօտ քող գայ մութուն
Առնելիքն առնէ երթալ:

Կեցցէ գինին եւ գինեպան. որ մեր միտք կը բանան.
Կեցցեն ապրին ասանկ մայրեր, որ մեզ
ժառանգ են քողեր,

(Սենեակ մտնէ Կարսպէտ տեսարան գայ առանձին)

ԿԱՐ. — Մարդ չըկայ... սա առիթը ձեռքէ չը փախցնենք... սնտուկին հետ առանձին տեսութիւն ընելու յարմար առենն է... եթէ այսօր կալօն մը օգդիին ստակը չը վճարեմ՝ յաւիտեանս յաւիտենից բերանս օգի մտնելիք չունի... ածապարեք, Լուսիան քնացած ըլլալու է, բայց եթէ արթուն է, կեցիր. փորձ մը փորձենք, ահ, հիւ, խեղճ մայրիկս, ախ, վախ, հիւ,

ՅԱ. — (Դռնէն առանձին) Վայ թշուառական, տեսա՞ր հիմայ, բռնվեցանք:

ԿԱՐ. — Ահ, հիւ, հիւ, (չորս կողմը նայի) ձայն չեղաւ, (Լուսիային դրանը առջեւ կերթայ) ահ, հիւ, հիւ... ձայն չիկայ... սենեակը մտնեմ, ալ վախու բան չիկայ, բայց եթէ հոն է... (միւս սենեակին առջին) ահ, հիւ, հիւ,

ՅԱ. — Ահ, հիւ, հիւ, հիւ,

ԿԱՐ. — (Վախնալով) Այ, այ, այ,

ՅԱ. — (մեկ) հա, հա, հա (խնդայ)

ԿԱՐ. — Վայ դռն ես Յակոբ,

ՅԱԿ. — Այո՛, Կարապետ, ես եմ, (վախճա խմածս ջուր կտրեցաւ)

ԿԱՐ. — Ի՞նչ ընելու համար մտեր էիր հոն.

ՅԱԿ. — (Արդեօք տեսա՞ւ կսես) լալու համար:

ԿԱՐ. — Ո՛հ, այո՛, այո՛, ես ալ լալու համար հոգ պիտի մտնէի.

ՅԱԿ. — (Վայ թշուառական կերևայ թէ գործը զիտէ) Է՛հ ի՞նչ ընենք Կարապետ, ալ մեզի մի-թարուծիւն չիկայ, եկուր քիչ մը դուրս ելլանք: (գինի մը կը սնկի)

ԿԱՐ. — Չէ՛ չէ՛ կուգես նէ դուն ել, ես առանձին մնալ կուգեմ. (օղի մը սնկի)

ՅԱԿ. — (Ասիկայ հոս ձգել գործիս չիգար)

ԿԱՐ. — (Կերպով մը սըւիկայ ճամբելու է:

ՅԱԿ. — Է՛, Կարապետ ասանկ հէ՞... (կուշայ)

ԿԱՐ. — Ստանկ հէ՞, (կուշայ) (աղէկ ա՛, սենեկին մէջ ինչ բան ունէր)

ՅԱԿ. — (Սնչէ ես, որոր առանձին սենեակ մըտնել ուզելը ի՛նչ պատճառի համար էր:)

ԿԱՐ. — Լա՛է՛ Յակոբ, ալ միտի՛մարուէ, լալէն օգուտ չեկար... մեզք ենք, դէ՛լ կըլլանք, (երթալու միտք չունի)

ՅԱԿ. — Եղբայր, սա միտի՛մարուելու բան է, աշխարհիս երեսը որք անտէրունջ մնացինք. (կերևայ թէ մինչեւ իրունկուն հոս է)

ԿԱՐ. — Արդեօք կրնա՞մ հարցնել թէ՛ ի՞նչու սենեկին մէջ մտեր էիր...

ՅԱԿ. — ('Այ) բան... լալու համար չըսի՞ մի ես.

ԿԱՐ. — Այո՛, բայց կրնայիր հոս ալ լալ:

ՅԱԿ. — Սակայն... վասն զի, մօրս սնտուկը Կարոացեր էի, շատն ալ անոր համար էր:

ԿԱՐ. — Սնտուկը... հա՛, հա՛, հա՛ սնտուկը հէ՛:

ՅԱԿ. — Է՛հ այո՛... սնտուկը:

ԿԱՐ. — Է՛յ, ի՞նչպէս, կարօտդ առի՞ր:

ՅԱԿ. — Սա կայ որ... Սստուած վկայ... բան... մը:

ԿԱՐ. — Լա՛է՛ ես ալ ընկեր եմ.

ՅԱԿ. — Ի՞նչ բանի.

ԿԱՐ. — Մէջի ոսկւոյ տոպրակին .

ՅԱԿ. — Աստուածդ սիրես , մէջը տոպրակ կա՞յ
Հէ . ըսել է ինչ առաջ մէյմը եկեր փնտռուկեր ետ :

ԿԱՐ. — Ձէ , սակայն աղէկ գիտեմ որ կայ . .
լուսահոգին թէպէտև մեզի ստակ տուած ատենը
տանս կարասինները կը ծախեմ կոր կըսէր , սակայն
իրաւ ըլլալու չէ , իր կծծիւթ ենէն կը դուշակեմ
թէ 1 տոպրակ ոսկի և այլ զանազան ծանրագին
բաներ պահած է այդ սնտուկին մէջ :

ՅԱԿ. — Անանկ է նէ՛ ընկեր ենք . .

ԿԱՐ. — Արծաթեղենները քեզի . . ոսկին ինծի :

ՅԱԿ. — Ձէ ոսկին ինծի արծաթեղենները քեզի

ԿԱՐ. — Չըլլար :

ՅԱԿ. — Անանկ է նէ ընկեր չեմ ըլլար .

ԿԱՐ. — Բայց այն ժամանակ ժառանքը Տի բաժ-
նուելով կը պարտաւորիմք Տ ին մէկը տանել :

ՅԱԿ. — Է՛հ , թէ որ արծաթեղենները տոպրակ
մը ոսկիին հաւասար է նէ՛ կընդունիմ .

ԿԱՐ. — Օն՛ անդր , երթ անք :

ՅԱԿ. — Բայց չըլլայ թէ միւսները վրայ գան :

ԿԱՐ. — Անհոգ եղիր , կարկտան մը կը փակցնեմ :

ՅԱԿ. — Կեցցեն . . . ուրեմն չուշանանք :

(Յակոբ գինին եւ Կարպետ օղին ճկկելով կերգեն)

Վարպետ մարդիկ միտ կը շահին

Երբ խորհուրդ մը յղանան ,

Բայց պէտք չէ որ իրենց գաղտնին

Ուրիշ մէկու մալ բանան .

Կեցցէ՛ գինին օղին եւ գինեպան , որ

մեր միտք կը արեն

Կեցցեն ապրին ասանկ մայրեր , որ

մեզ ժառանգ քողեր են : (կերթան)

Տ Ե Ս Ի Լ Ք .

(Մանուկ եւ Պետրոս ներս մտնեն)

ՄՍՆ. — Պետրոս , վարը աղէկ նայեա՞ր ,

ՊԵՏ. — Նայեցայ , մարդ չիկայ . .

ՄՍՆ. — Լուսիան քնացած ըլլալու է . կամաց

կոխէ չարթննայ. . .

ՊԵՏ. — Մէյմ'ալ սնտուկին սենեակը նայի՞նք.

ՄԱՆ. — Մի աճապարեր, թէոր հոն ըլլան՝ ինչ մտքով սենեակ մտնելնիս կը հասկնայի. . . :

ՊԵՏ. — Ըսենք թէ հոն չեն, ի՞նչ պիտի ընենք,

ՄԱՆ. — Ընելիքնիս սա պիտի ըլլայ որ սնտուկին մէջէն մեր երկուքին համար քիչ մը բան կը վերցնենք, ու մնացածէն ալ մէյմէկ մաս տունեւով՝ դուրսը ըրած պարագքերնիս կը պարակենք. . .

ՊԵՏ. — Աղէկ ըսիր. . . ալ անցնելու փողոց մը չ'մնաց. . . բայց թէոր հոն են նէ. . .

ՄԱՆ. — Ի՛հ, այն ատենը սուտ մը չ'նեկով զանոնք կը ճամբենք և գործերնիս կը նայինք:

ՊԵՏ. — Խեղբիդ պտուկը սիրեմ. ըսածդ աղէկ է:

ՄԱՆ. — Օ՛հ, հիմայ ետեւէս եկուր:

ՊԵՏ. — Ընկեր ե՞նք ա՛. . .

ՄԱՆ. — Այո՛, այո՛, կէսուակէս. . . բայց կամայ կոխէ (դռնէն ներս կը նային) վայ, սա ի՞նչ է. . . արդեօք աչքերս սխալ կը տեսնեն կոր. . . Պետրոս, անգամ մը դուռն ալ նայէ սա երկու մարդիկը Յակոբն ու Կարապետը չե՞ն:

ՊԵՏ. — Իրա՛ւ կըսես. տեսնեմ. . . (բանալիին ծակէն նայելով) անոնք են, սնտուկը բանալ կաշխատին կոր. վայ թշուառական դուքեր վայ. . . ասոնք մենէ կանուխ արթնցեր են. ի՞նչ ընենք:

ՄԱՆ. — Հիմայ ի՞նչ պիտի ընենք. . . կեցիր. . . հա՛ միտքս բան մը եկաւ, շո՛ւտ պօռն կանչվաւէ՛, դրացիք, օգնութեան հասէք, գող կայ:

ՊԵՏ. — Գո՛ղ կայ. . . կրա՛կ կայ. . . դրացիք, օգնութեան հասէք:

ՅԱԿ. — { Ի՞նչ կայ, ի՞նչ կայ,

ԿԱՐ. — {

ՄԱՆ. — Վայ, դո՛ւք էք եղեր:

ՊԵՏ. — գջեղ գող կարծեցինք:

ՅԱԿ. — {

ԿԱՐ. — { Չէ՛, չէ՛ գող չենք, մենք ենք. . . մենք.

ՅԱԿ. — (ցածէն կարապետին) Կարապետ, բանս

բուսաւ... կարկտանը բաղցուր, պիտիյայտնուի:

ԿԱՐ. — Բայց չէ՞ք գիտեր որ մենք հոս ենք:

ՄԱՆ. — Ա՛հ չէ, չյատէինք:

ՊԵՏ. — (Մանուկին) Սըկէ ճամբելուն մէկ ճարը:

ՄԱՆ. — (ցած, Պետրոսին) Համբերէ՛. (քարձր)

բայց ի՞նչ կընէիք այդ սենեկին մէջ:

ԿԱՐ. — Բան... լալու համար մոտենք... կըս-
կիծներնուս ուր երթալին չէինք գիտեր կոր,
խեղճ լուսահոգին միավընիս ինկաւ, ա՛հ, հիւ...
ՊԵՏ. (մեկ.) Վայ ստախօսներ վայ.

ՅԱԿ. — (մեկ) Վայ ստախոսորդի վայ... աս

կարկտանը գէշ չէր:

ՄԱՆ. — Սակայն սնտուկին սենեկին մէջ ի՞նչ
բան ունէիք:

ԿՐՊ. — (վայ, տեսեր են) Ա՛հ մի հարցներ Մա-
նուէլ, ան մի հարցներ:

ՅԱԿ. — Ան կողմը կողմը գոցէ՛,

ՊԵՏ. — Սա սնտուկին քովիկը...

ԿՐՊ. — Մի հարցներ, լռէ՛.

ՄԱՆ — Բայց ի՞նչպէս երկուքնիդ ալ ծունկ
չողած, ձեռքերնիդ սնտուկին վրայ...
ԿՐՊ. — Այդ յայտնի բան է որ կաղօթ էինք կոր:

ՄԱՆ. — Բայց սնտուկը բանալու կաշխատէիք ն՛է

ՅԱԿ. — Ան կողմն ալ գոցէ՛:

ՊԵՏ. — Ի՞նչըսել է, ան կողմը գոցէ, աս կող-
մը գոցէ...

ՄԱՆ. — (Ցած Պետրոսին) Լռէ՛, գործը պիտի
աւրես. (քարձր) կը հաւատամ կարօպետ, բայց
եկած եմ քեզի բարի լուր մը տալու:

ԿՐՊ. — Ի՞նչ լուր:

ՄԱՆ. — Նշանը զիս տեսնելով ազատրեց որ
զինքը (այս ինչ) զինետունը սպասէք. Յահաւոր
առուատուրի մը քեզի ընկեր պիտի ընէ, Յակոբն
գործով մը ագարակ պիտի ղրկէ, ես այնչափ ա-
ղաչեցի որ այս գործին զիս ընկեր ընէ, սակայն
լսած թէ դուք երկուքնիդ իրեն շատ ծառայու-
թիւններ ըրած ըլլալնուդ՝ ձեզ վարձատրել կուզէ:

ԿՐՊ. — (վայ խաբերայ, մեզ ճամբել կուզէ):

ՅԱԿ. — (Կարևաց մը Կարապետին) Ի՞նչ կըսես Կարապետ. ուշանալու չիգար. վերջը տատնի բաղդ մը ձեռքէ կը փախցնենք:

ԿԱՐ. — Ծօ՛ւ ապուշ, մտքերնին մեզ ճամբու գնել սնտուկը թալլել է:

ՅԱԿ. Ի՞նչ կըսես, անտնի է նէ չենք երթար. (այս միջոցին Ման. եւ Պետ. խնդարով կը խօսին)

ԿՐՊ. — Ընդհակառակը երթալ ձեռացնելով վարը պահուինք տեսնենք թէ Ի՞նչ պիտի ընեն:

ՅԱԿ. — Աղէկ ըսիր:

ԿՐՊ. — Է՛հ Մանուէլ, մենք կերթանք կոր, եթէ գործերնիս յաջողութիւն գտնէ Ձեզ ալ չենք մոռնար:

ՄԱՆ. — Երթաք բարով (շարով) ա՛, խեղճ լուսահողի. (խրաւ փաքքորին) ա՛հ, հիււ, հիււ, (մեկ.) կերթանկոր, վայ տպուշներ վայ,

ՊԵՏ. — Գացէք չըւայ որ ուշանաք: (Կարապետ եւ Յակոբ մեկնին խորհն).

ՄԱՆ. — Է՛հ, Պետրոս տունը մեզի մնաց, հիմա ընեւիքնիս մտածենք. սնտուկէն ինչ որ ելլայ՝ կէսը քեզի կէսը ինծի:

ՊԵՏ. — Ո՞վ գիտէ մէջը Ի՞նչ ծանր բաներ կան:

ՄԱՆ. — Ալ մի հարցներ, ծրարներով հնդիկ շալէր. սսկեղօծ աշտանակներ, սսկեհուռ շրջագդեասներ, աղամանդակուռ մատանիներ, ներ, ներ, ներ, ալ Ի՞նչ բաներ, որուն մէկ կտորը բաւական է մեզի տիրող տարի մը ապրեցնել:

ՊԵՏ. — Աճապարենք, թէրեւս չուտ դառնան:

ՄԱՆ. — Սա պատուհանէն նայէ, գացի՞ն մի.

ՊԵՏ. — (նայելով) Օհօ՛, գացեր թուեր են. . . Խեղճ ապուշներ. . . Ի՞նչպէս ալ հաւատացին:

ՄԱՆ. — Ալ կրնանք հանգիստ որտով սենեակ մտնել, սնտուկին բանալին քո՞վդ է:

ՊԵՏ. — Չէ, Լուսիային քո՞վդ է. . . արթնցնեմ:

ՄԱՆ. — Ի՞նչ կընես. ետքը անոր ալ մաս մը հանելու է:

ՊԵՏ. — Հասաւ ի՞նչ ընենք .

ՄԱՆ. — Կը կոտորենք :

ՊԵՏ. — Եթէ աղմուկը իմանալով Լուսիա ար-
թըննայ

ՄԱՆ. — Է՛հ , այն ժամանակ ուղենք չուզենք
մաս մ'ալ իրեն կը հանենք : Քալէ՛ , քալէ՛ (նայելով)
ալ վախուռ բան չկայ , (ստուկիւն սեղեակը կը մտնեն) :

ԿՐՊ. ՅԱԿՈԲ. (կ'աւանդ փայելով)

ԿԱՐՊ. — Կամաց կոխէ ,

ՅԱԿ. — Կարծեմ թշուառականները սենեակը
գործ տեսնելու մտեր են :

ԿԱՐՊ. — Մեզի պէս անոնք ալ սնտուկին վրայ
լալու գացեր են :

ՅԱԿ. — Հիմայ ի՞նչ պիտի ընենք .

ԿՐՊ. — Ինչ որ մեզի ըրին :

ՅԱԿ. — Ետքը՞ ,

ՊԿՐ. — Անոնք ալ ընկեր պիտի ընենք :

ԿԱՅ. — Ընկեր ըլլան նէ անդին ո՞վ կը մնայ :

ԿՐՊ. — Լուսիան մուցա՞ր . զոնէ անոր ինկած
բաժինը չորսի կը բաժնենք :

ՅԱԿ. — Բայց աճապարենք , նայէ՛ սնտուկը
բանալու կաշխատին կոր ,

ԿՐՊ. — Օ՛ , այդչափ դիւրին չէ բանալը , մենք
այնչափ աշխատեցանք չ'կրցինք բանալ . . .

ՅԱԿ. — Աղէկ , բայց կոտորեն ու մէջէն անգին
մատնի մը առնեն նէ՛ անոնց հերիք է :

ԿՐՊ. — Անանկ է նէ պուշլտուքը կոխենք . . .
է՛հ . . . է՛հ . . . ո՞վ է ան . . . ո՞վ է . . . դժուր :

ՅԱԿ. — Դուրս ելէք , գողեր , աւաղակներ . . .
անձնատուր եղիք . . . 'ի վէ՛ն 'ի վէ՛ն .

ՄԱՆ. } (շարով) ահ , հիւ , հիւ , հիւ .
ՊԵՏ. }

ԿԱՐ. — ահ , հիւ , հիւ հէ՞ .

ՅԱԿ. — Ա՛ն կողմը գոցէ հէ՞ .

ՄԱՆ. — } Թողութիւն Կարապետ Թողութիւն

ՊԵՏ. — { Յակոբ

ԿԱՐ. — Աստուած Թողութիւն չնորհեսցէ :

ՅԱԿ. — Շնորհացէ շնորհացէ, բայց սնտու-
կէսն ալ մերն է:

ՄԱՆ. — } Մնտուկը.
ՊԵՏ. — }

ԿԱՐ. — Հա, հա սնտուկը, ոտք ելէք... Ըն-
կերաբար մէջէնիս բաժնենք մարդու բան չըսենք:

ՅԱԿ. — Ուրեմն մանենք սենեակը եւ բերենք.

Օն անոր մտնենք

Սնտուկնիս բերենք,

Ժառանգնիս բաժնենք

Բերաննիս սրբենք:

Բայց կամաց կայենք

Որ չըլլայ կոտորենք

Ու Լուսիան արքեպիսկոպոս: (Մտնելու շարժում)

ՂՈՒԿԱՍ. — Ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ.

ՍՄԵՆՔԸ. — Աս ո՞վ է.

ՂՈՒԿ. — Խեղճ ազգականներս, իրաւ է թէ ա-
մենքս ալ միտքով արուած ենք կարօթ ենք. Աստուած
իւր հոգուն հանգիստ պարգեւեացէ:

ՍՄԵՆՔԸ. — Ազգական մը, ա՛յ ուսկի՞ց ելաւ:

ՂՈՒԿ. — Իրաւ որ այս աշխարհս ունայնութիւն
է. այսինքն մարդիկ մեռնելու համար կը ծնին.
Բայց միտքով ելու եմք, մտածելով թէ մեր նախ-
նիքը եթէ չ'մեռնէին, մենք երբէք չպիտի ծնէինք:

ՍՄԵՆՔԸ. — Այո՛ պրն, այո՛, բայց ո՞վ էք դուք:

ՂՈՒԿ. — Լուսահոգին շատ աղէկ կը ճանչնար
դիւ եթէ մեռած չըլլար:

ՅԱԿ. — Բարեկամ մը ես,

ԿԱՐ. — Դրացի՛ մըն ես.

ՄԱՆ. — Պարտաւոր մնես,

ՊԵՏ. — Պարտաւոր մնես:

ՂՈՒԿ. — Աւաղ, ձեր ըսածներուն եւ ոչ մէկն եմ:

ՍՄԵՆՔԸ. — Անանկ է նէ ո՞վ ես դուն:

ՂՈՒԿ. — Ո՛հ, թողէք որ դեռ քիչ մը լուսահո-
գիին յիշատակը ողբամ... Ընչ պարկեշտ եւ առա-
քինի կին մ'էր, բարեսիրտ, աշխատասէր, խո-
նար, խնայող, ուստի այսչափ բարեմասնութիւն-

ներ ունեցող կին մը հարկաւ ժառանգ ալ պիտի ունենայ :

ԱՄԵՆՔԸ — (մեկուսի) Ժառանգ . . .

ՂՈՒԿ. — Իմ ծնունդս գաղտնիք մ'է. որ լուսահոգիէն և իմ վախճանեալ հօրմէս զատ ուրիշ մէկը չ'գիտեր, և հայրս իւր մահուան անկողնոյն քով զիս կանչել տալով երգումս պահանջեց որ մօրս կուսական գաղտնին մէկու մը չի յայտնեմ. ես այս խօսքը բռնեցի և մինչև վերջն ալ պիտի պահեմ և հետս դերեզման պիտի տանիմ :

ՀԱՄ. — (ցածեմ կարապետին) Կարապետ, վախնամ ագգական պիտի ելնենք, ես այս պատմութենէն կը վախնամ կոր :

ՂՈՒԿ. — Ուստի կաղաչեմ, իմ ով ըլլալս հարցնելու հարկ չիկայ, սա միայն կըսեմ որ ես ալ այդ ժառանգին ժառանգորդներէն մին եմ :

ԱՄԵՆՔԸ — Ժառանգորդը ը'ը'ը' . . .

ԿՍՐ. — Դուն ասոր ի՞նչ կըսես Յակոբ.

ՅԱԿ. — Ի՞նչ պիտի ըսեմ, սնտուկը կես վազէս ընեւն իքէն վախնամ Յի պիտի բաժնուի :

ՂՈՒԿ. Սակայն ի՞նչ օգուտ ինծի ժառանգ. թող լուսահոգիս ողջ ըլլար, ասոր հետ մէկտեղ ժառանգական իրաւունքս սրբազան պարտք մը ըլլալով ստնակիտ ընել չեմ ուզեր :

ՅԱԿ. — Բայց ի՞նչպէս. քու ով ըլլալդ չի ճանչնալով ի՞նչպէս պիտի համազուինք որ սնտուկէն ժառանգութիւն ունիս :

ԱՄԵՐՔԸ — Իյո՛, այո՛, պէտք է որ ճանցնես :

ՂՈՒԿ. — Շատ աղէկ, կուզէ՞ք որ ճանցնեմ, մըտիկ ըրէք . . . Թէ գաղտնիքը երեւան չի հանելու և ես ալ ձեզի պէս ժառանգորդ մը ըլլալս ապացուցանելու համար մուտ պիտի խօսիմ :

ՅԱԿ. — (կանաց) Պետրո՛ս. ասոր մուտը լուսը չ'մնաց, աս մեր եղբայրն է, ես ան գիտեմ,

ԱՄԵՆՔԸ — Ըսէ՛ նայինք :

ՂՈՒԿ. — Ես՝ ձեր լուսահոգի մեծ հօրը կամ հաւուն եղբորը տղուն քրոջը փեսին թոռանը լըն-

քահօրը պզտիկ եղբոր աղջկանը մեծ տղան եմ. . . ուստի կրնաք հասկնալ որ ես ալ իրաւունք ունիմ լուսահոգիին սնտուկէն:

ՄԱՆ. — Էյ չըսէս որ սնտուկը բոլորովին քեզի ընկաւ գնաց:

ՊԵՏ. — Հո՛, հո՛, պարոն ժառանգորդ, կարճ խելքովս ըսած պորաերդ չափեցի՛, կերեւայ որ $6\frac{1}{2}$ պորաէն ըլլալովդ սնտուկէն մեզի մաս չմնար կոր ի պէս բանէ մ'է:

ՅԱԿ. — Դուրս նայինք պր. $6\frac{1}{2}$, $7\frac{1}{2}$, Տրդուկէս պորտ տւանակ, դուրս. . .

ԿՐՊ. — Կռնակդ տեսնեմ պրն մօտիկ աղգա-
կան, այս տարի էջերուն խոտ մոռելու տարի չէ:

ՂՈՒԿ. — Ինծի՞ այս ընդունեցութիւնը, ինծի՞,

ՄԱՆ. — Էյ հո՛ քեզի, խելքովդ եկեր մեզի խաղ խաղալ կուգես կոր:

ՊԵՏ. — Մենք մէկմէկէ գողնալ կը նայինք կոր, ա՛ն ալ եկեր մենէ գողնալ ելեր է:

ՂՈՒԿ. — Սակայն գիտցէք պարոններ, որ դադո-
նիքս երեւան հանելով եւ բոլոր ժառանգութիւնը խմ ըլլալուն վկայներ գտնելով զՁեզ դատի. . .

ՅԱԿ. — Ինծի նայէ՛ պրն $6\frac{1}{2}$ պորտ, մօտիկ ազդական, դուն մեզի դատի հրաւիրես նէ՛ մենք ալ քեզի փառի կը հրաւիրենք:

ԱՄԵՆՔԸ. — Ծեծ չի կերած երթաս բարով:

ՂՅԻԿ. — Լաւ ուրեմն. կերթամ. . . բայց վախ-
ցէք իմ բարկութենէս. . . չառ չառ սուտ վկայի համար 5 ոսկիէ պիտի ելլամ, ադ սնտուկը ձեզի չափաի թողում. (կերթայ)

ՅԱԿ. — Վայ թշուառական վայ, քիչ մ'ալ սաք չի կոխեմ նէ՛ սնտուկը պիտի տանէ երթայ:

ՊԵՏ. — Բայց պէտք է այս բանիս վրայ քիչ մը խորհրդակցինք. . . գուցէ ըսածին պէս. . .

ՄԱՆ. — Ձդէ՛, վախկոտ դուն ալ. տն մինչեւ որ քայ՛ մենք 4 ձեւք, 10 սնտուկ կ'պարպենք:

ԿՐՊ. — Մանուէլը իրաւունք ունի. սնտուկն
անոր կը ձգենք. կըսենք թէ մէջէն բան մը չեղաւ:

ՅԱԿ. — Կեցցես, անանկ է նէ ատեն չանցը-
նենք, սնտուկը բերենք, լուս աչքով սըտեղ բաժ-
նենք, չարը մէջէն վերնայ,

ԱՄԵՆՔԻ. — Երթանք, չարը մէջէն վերնայ,
(սնտուկի սենեակը մտնեն)

ԼՈՒՍ. — (Առանձին) Եղբայրներս իրար ան-
ցումի մը մէջ են, չեմ գիտեր թէ ի՞նչ է պատ-
ճառը... արդեօք դեղագործին սենեակը պահ-
ուած ըլլալը տեսա՞ն... ի՞նչպիտի ընէ խեղճը եր-
բոր ձեռուընին անցնի... բարեսիրտ տղայ մնէր...
Եւ կերեւար թէ իմ վրաս բարի գիտաւորութիւն
մը ունէր... այո՛, միշտ կըսի... կըսի... կըտ-
րուկ խօսքերէն պէտք էր հասկնայի թէ կը սիրեմ
գրեզ ըսել կուզէր... բայց որը աղջիկ մը... աղ-
քատ մը ո՞վ կը սիրէ... ինքը հարուստ է... գիս
կուզէ... ա՛հ, խաբեայ մը չէր ան... ինչո՞ւ գրեզ
կը սիրեմ ըսելով գիս պիտի խաբեր... Աստուած
իմ, կարծես թէ իր վրայ համակրութիւն մը կըզ-
գամ, եղճկ, հիմայ կը գզջամ թէ ինչո՞ւ իր միտքը
հասկնալ չուզեցի... գիս ո՞վ պիտի սրահէ... ահա-
ւատիկ եղբայրներս... ո՛հ... նայիմ թէ ի՞նչ կընեն
խեղճ դեղագործիս... (սենեակին կը մօտենայ)
Շ'երեւար... եղբայրներս սնտուկին քով շարվեր
կուլան... տալի՛ մը գտած և փախած ըլլալու է:
Մայր իմ, ներէ քու աղջիկանդ, եթէ քու ստուերդ
գոհ կըլլայ գինքը սիրելով կը սիրեմ գինքը...
Երբոր վաղը գայ՝ կընդունիմ իւր առաջարկու-
թիւնը... բայց մինչեւ վաղը ի՞նչպէս պիտի լուս-
ցենա՛: (Տխրաբեամբ իր սենեակը մտնե)

Տ Ե Ս Ի Լ Պ.

ՄԱՆՈՒԷԼ, ՊԵՏՐՈՍ, ՅԱԿՈԲ, ԿԱՐԱՊԵՏ,
(Սնտուկին չորս ծայրէն քունած երգելով զան)

Խեղճուկ պառաւիկ, ինչո՞ւ քու որդիք

Յուսահաս բողիք, առիւր ֆալեցիք,

Ե՛լ Ել ողջնցիք, մեզ գործի մը դիր,

Անօթի չորցանք, ու ցրէն բարցանք:

ՊԵՏ. — Եղբայրներ, ծանր դնենք լուսահոգիին
անտուկին առջեւ, եւ մէյմէկ ողորմիս կարդանք:

ՄԱՆ. — Այո՛, կարդանք, պարտքերնիս է...

ԿՐՊ. — Ով խեղճ պատաւ մայրիկս, դուն որ
այս աշխարհիս մէջ ինծի օղիի ախ քաշել չտուիր,
Աստուած ալ քեզի անդէնը ախ քաշել չիտայ:

ՅԱԿ. — Ով իմ լուսահոգի մայրիկս, դուն որ
այս աշխարհքին մէջ ինծի գինիի նեղութիւն քաշել
չտուիր. անդէնն ալ «ի նեղութեան իմում ես
առ տէր կարդացին» օգնական պահապան ըլլայ:

ՊԵՏ. — Ախ, մարիկ... ես ինչ ըսեմ նէ տեղն
է. ինչպէս որ այս աշխարհքին մէջ զիս դրիր ու
վերցուցիր, յաւիտենակա՛նութեան մէջ ալ քեզ
դնող վերցնողը անպակաս եղիցի:

ՄԱՆ. — Է՛յ, խանթակաթ մարիկ, ինչպէս որ
դուն գիտայս աշխարհին մէջ քու ստեամբդ ջան-
քերթի եւ դիւցուցիր՝ անդէնն ալ քեզի սէր ու
կաթ՝ տուող անպակաս եղիցի:

ԱՄԵՆՔԸ. — Եղիցի եւ եղեցի. (զոնցաձայն շան)

ԿՐՊ. — Է՛յ, էփ աղեկ լացինք, պարտքերնիս
կատարեցինք, քիչ մ'ալ սա անտուկին նայինք.

ՄԱՆ. — Հաշիւնիս ո՞վ պիտի տեսնայ,

ԱՄԵՆՔԸ. — Յակորբ, Յակորբ,

ՅԱԿ. — Ես թուղթ գրիչը պատրաստեմ եմ,
սակայն մեղան չունիմ:

ՄԱՆ. — Ատոր ալ ճարը կայ... ինչ որ ելլայ՝
մէջերնիս սա կերպով կը բաժնենք, արծաթ եղեն-
ները Յակորբին. օսկեղենները ինծի... մետաքսե-
ղենները Պետրոսին... աղամանդակուններն ալ
կարապետին...

ՅԱԿ. — Չէ, ես աղամանդակունները կուզեմ...

ԿՐՊ. — Ես արծաթեղինները չեմ ընդունիր.

ՊԵՏ. — Ես ալ քուրջերը չեմ առներ.

ԱՄԵՆՔԸ. — (Խառն ձայնով) Ես չեմ ուզեր...
ան պզտիկ է... դուն չառ հոգնեցար... չէ, ես
առ կուզեմ... չըլլար... չը պիտի ըլլայ:

Տ Ե Ս Ի Լ Ե.

ՆՅՆՆԻ, ՏԻՏՈՍ, ՆՇԱՆ, ՂՈՒԿԱՍ,

ՆՇԱՆ. } Է՛ Է՛, ադ լի՛նչ է նայինք, կեցե՞ք, լի՛նչ
 ՂՈՒԿ. } կընէք կոր:

ՏԻՏ. — Կարծեցիք թէ սնտուկը առանձին կը մարտէք պարոններ:

ԱՄԵՆՔԸ. — (Վայ) (եւ սնտուկին կը հեռանան).

ՊԵՏ. — (Կարապետին) Կարապետ, լուսնիայն զիշերուընէ ելաւ... սնտուկը ձեռքէ գնաց...:

ՆՇԱՆ. — Դուք Աստուծոյ չէ՞ք վախնար, ո՞ր երկրիս մէջ տեսաք որ ժառանգ մը առանց դրացիներու վկայութեանը ժառանգորդաց բաժնուի:

ՏԻՏ. — Տէրութեան օրէնքը չիյտէ՞ք. եթէ ժառանգաւորս առեանք ձեր այս գողութիւնը լսէ՛ զձեզ բանտարկել չ'ապօ:

ՆՇԱՆ. — (Ղուկասը ցուցնելով) Քանի որ ձեզի ժառանգակից դատախազ մ'ալ ունիք:

ՏԻՏ. — Որու ճշդութիւնը ապացուցանելու համար եկած եմք:

ՄԱՆ. — Սա պարոն 6 $\frac{1}{3}$ պորտը...

ՆՇԱՆ. — Այո՛, այդ պարոնը բուն լուսահոգիին ժառանգորդն է:

ՏԻՏ. — Ըսէք, քանի՞ կարծէ այս տունը:

ՆՇԱՆ. — Վեց մասի բաժնելով մէկը ձեզի կ'իյնայ:

4 ԵՂԲԱՐՔ. — (Քարկոթեալը) Վեցին մէկը մի...:

ՏԻՏ. — Այո՛, այդ սնտուկը բանալ կաշխատիք՝ միմիայն ձեր քրոջը Լուսիային իրաւունքն է... քանզի մօրը սնտուկը միայն աղջիկ զաւկին կ'իյնայ:

ՊԵՏ. — Է՛յ ձեզի լի՛նչ կը մնայ:

ՆՇԱՆ. — Պարոնին, 5 մաս տուն, Լուսիային $\frac{1}{3}$ մաս տուն եւ ամբողջ սնտուկը... իսկ ձեր ամեն մէկուն կամ չատ կամ քիչ պարտք:

ՂՈՒԿ. — Ասոր ըսելիք մը ունիք.

ՅԿԲ. — Ինծի հարցնէք նէ՛ ես այն ժառանգէն ալ վաղ անցայ պարտքէն ալ:

ՆՇԱՆ. — (Կարապետին) Դ՞ուք .

ԿԱՐԱՊ.— Ինծի տառնոց օղի մը տուէք՝ բոլոր ժառանգութիւնս ձեր կը թողում:

ՄԱՆ.— Սակացն եղբայր դրացիներ, սա կտորին խելքս չ'հասաւ թէ սա մեր 6 ¹/₂ պորտի ժառանգը ուսկից բուսաւ:

ՆՇԱՆ.— Ադ ուսկից բուսաւ ոչ ձեզի եւ ոչ մեզի կը վերաբերի մեր խելքը չէ հասէր ատոր, ո՞ւր մնաց ձերը:

ՂՈՒԿ.— Լուսեան ո՞ւր է... Թող զայ իր սընտուկը առնէ, տանը սէնէթն ալ ինծի յանձնեցէք,

ՅԱԿ.— Սխալմունք մը չըլլայ, աղէկ գիտէ՞ք որ այս մարդուն 4 բաժին կ'ընայ:

ՆՇԱՆ.— Ատ ալ խճոք է, քիչ մ'ալ խաթրերնիս չ'ինէր նէ՝ հինգն ալ անոր պիտի տայինք,

ՏԻՏ.— Մեզի հետ խաղ չի խաղցուիր:

ՊԵՏ.— Ինծի նայեցէք, մեզի խաղ չի խաղցվիր, թէ որ այս մարդը եղբայրնիս է նէ՝ մեզի հետ կ'ընայ մէկ բաժին ուտել 4ը ուսկից պիտի ուտէ: 4 ԵՂԲԱՐԲ.— Ան վերի արտի ցորե՞նն է:

ՆՇԱՆ.— Հասկցայ, զուք խօսք հասկցող մարդիկ չէք եղեր... այս գործը դուռը պիտի կ'ընայ... արիւն ձեր ի գլուխ ձեր:

ՂՈՒԿ.— Ահա տակի այսչափ... չըսին չըսէք... հիմայ կ'անչեցէք լուսիան. սնտուկը աչքերնուս առջեւ իրեն յանձնեցէք, վերջը վաղն ալ տունին գործը զատաստանատունը կը լմնցնենք:

4 ԵՂԲԱՐԲ.— Մենք ալ ատանկ կուզենք:

ՏԻՏ.— Լուսիա, լուսիա, (Լուսիա մտնէ)

Տ Ե Ս Ի Լ Զ,

ՆՈՅՆԲ ԵՒ ԼՈՍԻՍ

ԼՈՒՍ.— Աստուած իմ, ինչ կայ արդեօք, թ'նչ կուզէք պարոններ:

ՆՇԱՆ.— Մի վախնար աղջիկս... մօտեցիր... Մենք քու աղէկութեանդ համար եկած ենք... այս սնտուկը քու մօրդ է:

ԼԻԻՍ.— Այո՛,

ՏԻՏ. — Եթէ կրնաս հաստատեալ թէ մէջը ինչ կայ. սնտուկին տէրը դուն ես...

ԼՈՒՍ. — Ա՛հ, բարի դրացիներս... չգիտե՞ք դուք մեր վիճակը... խեղճ մայրիկս... ի՛նչ ժառանգ պիտի ձգեր ինծի:

ՏԻՏ. — Ինչ որ է նէ՛, ինչ որ կայ մէջը քուկդ է:

ԼՈՒՍ. — Զոյգ մը գուլպայ եւ հին հովանոց մը: 4 ԵՂԲԱՐԲ. — Անանկ է նէ սնտուկը քուկդ է: ՆՇԱՆ. — Ըսածդ հաստատեալու համար պէտք է որ ամենքս ալ տեսնենք, բալիքը որո՞ւ քով է:

4 ԵՂԲԱՐԲ. — Մեր քովը չէ, մեր քովը չէ:

ԼՈՒՍԻՍ. — Իմ քովս ալ չէ:

ՅԱԿ. — Հապա ո՞ւր է:

ԼՈՒՍ. — Մնտուկին վրայ թողած էի:

ՅԱԿ. — Քանի որ հաւկիթին դեղնուցը երեւան ելաւ՝ ասէք բալիքը իմ քովս է... բայց ավրը՝ վեր է չի բացուիր կար:

ՆՇԱՆ. — Տուր նայիմ, (կառնե) հիմա ամենքնիդ ալ մտակցէք որ Լուսիայի ըսածին ահանաւեսս ըլլաւ: (Համբարձում հաշիւը ձեռքի թղթով կերեալ):

Տ Ե Ս Ի Լ Է.

ՆՈՅՆԲ ԵՒ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ. (սնտուկին մեջ կանգնի)

ԱՄԵՆԲԸ. — Աս ի՞նչ է...

ՀԱՄ. — Դեղագործին հաշիւն է, չէ՞ք տեսներ կոր պարտներ, 270 զրուշ կուպիմ, (շոռքիւն).

ՂՈՒԿ. — Ո՞վ ես դուն, ի՛նչ կուպես.

ՀԱՄ. — Լուսիային նշանածը... կը սիրեմ.

ՆՇԱՆ. — Ի՞նչ բան ունիս հոս,

ՀԱՄ. — Այս ստակը այսօր պիտի վճարվի.

ԱՄԵՆԲԸ. — Խեղճ է ի՛նչ է.

ՀԱՄ. — Այո, խենթ եմ... խենթեցայ... պիտի խենդեմ... խենթեցած եմ...

ՏԻՏ. — Որո՞ւ համար:

ՀԱՄ. — Լուսիային, իմ սիրուհւոյս... հոգիս կեանքս, դանձս, բոլորն ալ իրն է...

ԱՄԵՆԲԸ. — Առ ժառանգը նստէ վար:

ՂՈՒԿ. — Ներեցէք պարոններ, սխալ տուն եմ եկեր, սնտուկն ալ տունն ալ ձեզի:

ՄՍՆ. — Հիմայ իրաւունքը նայիս նէ՛, այս ժառանգը քեզի կկնայ պարոն 6 $\frac{1}{3}$ պորտ:

ՂՈՒԿ. — Շնորհակալ եմ պարոն, ժառանգին տէրը քայրերնիդ է. անանկ սրտեցինք:

ՆՇԱՆ. ՏԻՏ. — Լուսիս, ասոր ըսելիք մը ունիմ. սնտուկէն ինչ որ ելլեր քեզի պիտի տայինք, ժառանգդ կընդունին:

ԼՈՒՍ. — Քանի որ իմ բաղլս այս է՝ կընդունիմ: ՀՍՄ. — Ա՛հ, սխալ եմ արեւուդ կը մեռնիմ. (Լուսիային փարի).

ՆՇԱՆ. — Բայց սնտուկին մէջ ինչո՞ւ մտեր էիր:

ՀՍՄ. — Եղբայրներուն ձեռքը չանցնելու համար սնտուկը մտայ՝ փախչելու ժամանակ չգտայ:

ՂՈՒԿ. — Սիրահարութիւն ընելու եկած էիր:

ԼՈՒՍ. — Ո՛չ, 270 զրշ. առնելիքս ուզելու:

ՆՇԱՆ. — (Ղուկասին) Պարոն սնտուկէն ժառանգի տեղ մարդ մը ելաւ, զուցէ տունէն ալ կին մը ելլայ... կընդունին:

ՂՈՒԿ. — Շնորհակալ եմ... ես կնկան աչք չունիմ, իմ փնտածս ստակ էր, չի յաջողեցաւ, ուստի միայն բարով...:

ՆՇԱՆ. ՏԻՏ. — (Գաղտնի Ղուկասին քելը բռնելով) Երթա՛ւ բարով, սակայն երեք ոսկին չի մոռնա՛նք:

ՂՈՒԿ. — Ի՞նչ առի որ ինչ տամ:

ՍՄԵՆՔԸ. — Ըսել է թէ բարեկենդանը դեղադործը ըրաւ: (Սմեմիշը միաբան կերգին)

Սրտատոգնիս պարապը ելաւ

Միայն Լուսիան շահեցաւ,

Այնչափ սուտեր փութըր գնաց

Կիսարկն Համբարցումն հագաւ:

Կեցցէ հարսը կեցցէ փեսան, բող ալ գլուխ գլխի տան,
Գոնէ հարսնիքն ուտեն, խնդանք, մենք ալ ասով

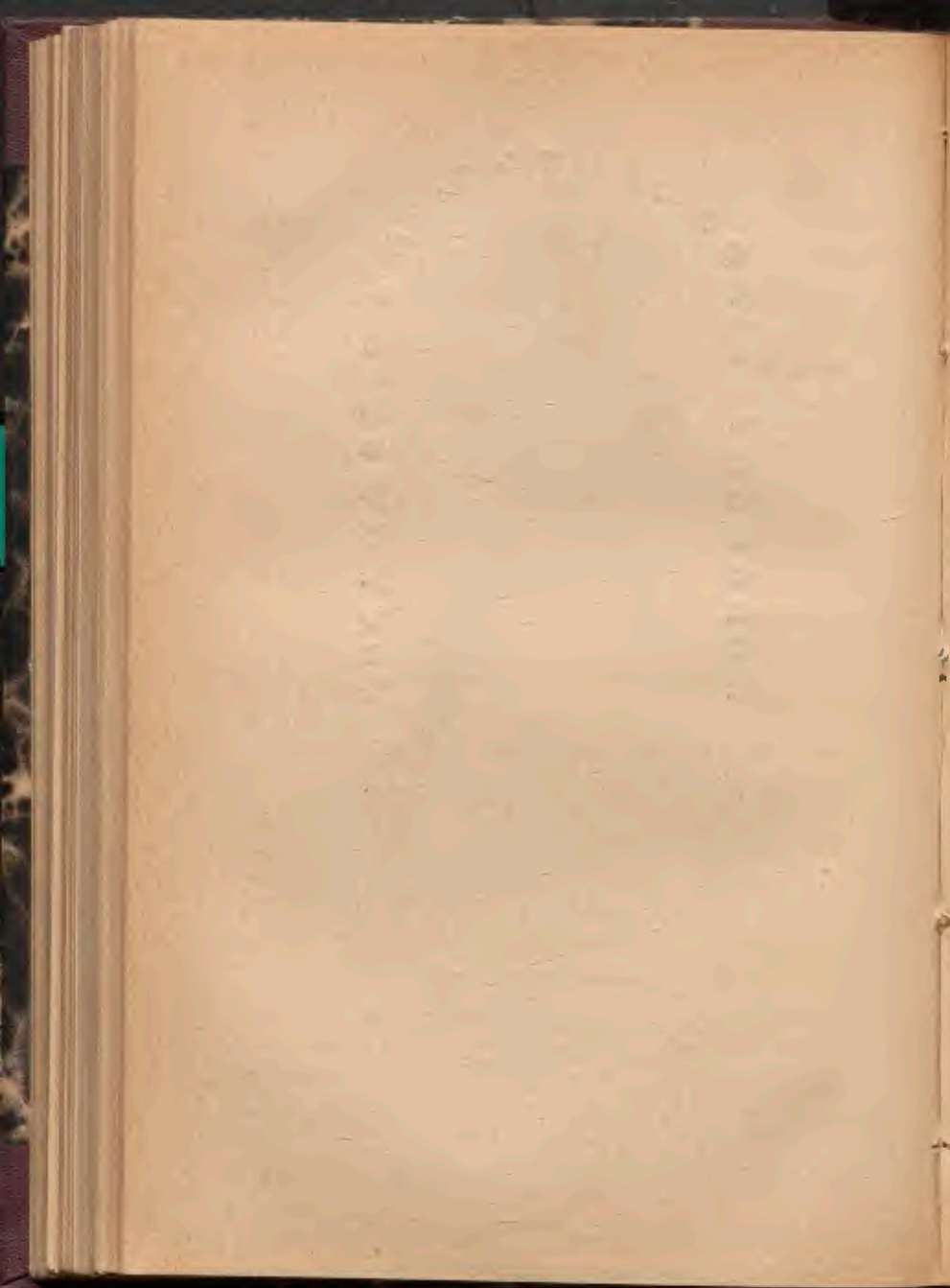
(Վարագոյրը կիջնէ) Գոն քլլանք:

ՎԵՐՁ Բ. ՀԱՏՈՐ ՀՆՉԱԿԻ

Կ. Պոլիս. — Տպագր. Գ. Պաղասյան (Ար.)

1887

ԽԱՆՈՒՄ ՈՒՆԻ

Յայտմ ամի սիրտը և քսակը անկուտեաց
տիւ և գիշեր լինին խաւար , անտեսանելի
ի կուտաւորաց :

ԳՈՒՇԱԿ ՈՒԹԻՒՆՔ

Յայտմ ամի ի շնորհս անուշադիր մարդ-
կանց մանաւանդ կանանց մէկ քանի անգամ
հրդեհ պիտի պատահի . դամնեստեանս Տէրը
ի փորձանաց պահեսցէ :

Ամէն օր քաղաքապետական քննիչ պաշ-
տօնեայք ծախուելու վրայ եղող պակաս հա-
ցերը ժողուելով աղքատաց պիտի բաժնեն .
յայնմ ժամանակի դէմք թապլաքեարացն քիւ-
լադոյն իսկ տնանկացն կիւլադոյն եղիցին :

Յաճախորդաց շատեր կշիռը հետերնին
պիտի պտացունեն , զի խանութ զլուխ քա-
ղաքապետական պաշտօնեայ մը կեցնելու ան-
հընարութենէն՝ ինչո՞ւ չունեցող խանութպանք
աչք դոյնել բանալու միջոցին ուղածնին կը-
նեն կոր :

Փողոյները շրջող խառնութեանք ալ քննիչ պաշտօնեաներէ յանկարծակիի չգալու համար գրպաննուն մէջ կամ կրնակնին պիտի պահեն հին քաշերու տրամները՝ որոց յատակները էյէլէնմիշ եղած է։ Այս խառնութեաններու տրամին կամ չափին ուշադրութիւն չընող տիկնայք քիչ չպիտի խտրուին։

Նշանաւոր բաթլիճանի ամսոյն առթիւ առևտրական հրապարակներու մէջ այս տարի ևս իրվուզվուական թօբճիներ պիտի պատահին ։

Չափէն աւելի ուռեցած թիւռնիւռները մաքսախուզից քննութեանը պիտի ենթարկվին .

Հնչակ այս տարի ևս հարիւրվճարող բաժանորդ, և հազար ալ օթլախճի բաժանորդ պիտի ունենայ.

Յունվար 1

Այսօր դասք ուսուցչաց, աշակերտաց և սիմիթճոց ուրախանան ընդ ճգնութիւն տարեգարձին օրացուցական: Տօն ճիւղիւնեանց, որք ի վերայ եօթն բախիի յաւելուն ըզզէ-
ռօս բազումս:

Ձերաէ բելթէ ֆուռթունասը:

Յունվար 5

Տօն ֆրունճոյ, յաղադս վաճառելոյ ըզ
եաղլը չէօրէկն, որոյ ի ներքոյ փակեալ թըղ-
թոյն տառան կշռի յիսուն տիրէմն:

Յունվար 6

Նախանձորդք ոմանք կամաւ անկանին ի
ծով գինեհար՝ և ելանեն գողահար:

Ախորժելի աւուրք վինեպանաց:

Յունվար 15

Սկիզբն սուտութեան սուարէ-տանսանց
վասն ոտնախմբութեանց պաթիսթից և ժանց:
Թեթեային պարզութիւնք սիրահարային
ի սեղիս տեղիս:

Փետրվար 1

Աճէլէ թերթիպ հանդէսք հարսանեկան
անճարակայ :

Ախորժեղի աւուրք անուշեղինավաճառաց :

Քսակային պարզութիւնք :

Փետրվար 15

Պարասրահք , թատրոնք , պողոտայք և
մէյտանք լի են բազմութեամբ . Ամէկոտք դի-
մակաւորեալ շրջին գունդագունդ . սոքա ի
փոքուց և ի մեծաց « մասկարա » կոչին :

Բաքլավաճիք և քատայիֆճիք ապրանք ծա-
խելէն գլուխ քերելու ժամանակ չունին :

Յայսմ գիշերի մեծ տօն է խուռու զահրէ-
ճոց որ յետ պատրաստելոյ ըզ բիշիեն և ըզ
շիշիրէն ֆասուլեան՝ մինչև առաւօտ աշխա-
տին սրբել զտրամս և զթերաղիս , պէլքի
ալ էյէլէմիշ ընել :

Փետրվար 16

Եւանեն ի թափոր ամենայն սիւբիւրկէ-
ճիք և արինաճիք մեծաճայն հրաւիրել ըզյա-
ճախորդուհիս տնտեսագէտս որք յաւելեալ
կերակրօք թռամբտ առնեն ըզ սիւբիւրկէս

և զարինաս : Կանաչեղինավաճառք խօվայիւք
արկեալ ըղջուր ի վերայ ապրանացն՝ սարսա-
փաճայն գովեն ըզ զավղավաթս, Կաթավա-
ճառք ըզթահինն և ըզ խայմախն ի միասին
վաճառեսցեն :

Փետրվար 18

Սուգ ի գինեմուս և ի կռուարարս որք
ճգնեն յանկիւնս բանտաց . ոտքա, որք յառու-
րըս բարեկենդանական անառակութեամբ ան-
ցուցին՝ այսօր ի ձայնից վառտիանաց յուշա-
բերին և արբաճի խումբնուսու-վարի ըզմտա-
ածեն տուժելիքնին :

Փետրվար 18—Սպրիլ 1

Ախորժելի առուրք կամաւ հիւանդանա-
լոյ խոստովանահարց օմանց, որք համողեն լօ-
լօղեն ըզժողովուրդս պահս բռնել և ինքեանք
ճաշակեն ըզ պատուական քիւլպատորն գը-
վըռճըքի և ըզ պատուական եալանճի տօլ-
մասին ընդ լահանա թուրջուսի :

Փետրվար 23

Տարեդարձ աճիւզէից ցրտոյն . կծկաումն

պառաւանց յանկիւնս տանց, առ ահի խշմին
գալոյ աճիւղէ ցրտոյն՝ որ վաան իւրեանց փը-
չեսցի և եօթն տիւ և ութ գիշեր տեւեսցի:

Մարտ 1

Յիշատակ անառակաց, խեաց և շոշոր-
թաց:

Ձրգ տարեդարձ ծննդեան հաւաքման ար-
հեստին նետեալ սիկառաց ի պողոտայից և
ի սրճարանայ:

Մարտ 11

Միջինք մեծ պահոց, պատրաստութիւնք
նորածեութեանց, փոթորիկք ի տունս:

Տօթագին առ ուրք գերձակուհեաց:

Մարտ 25

Սուգ ի ծով. մեծ կոտորած ձկանց:

Մարտ 29

Տարեդարձ այլակերպութեան «ծաղկա-
ղարդ» բառին «ղարդարդար» ի: Սկիզբն ըն-
թերցման և վաւերացման բամբասաղրոց ի
վերնատունս և ի պահարանս կանանց կողմի:

Ապրիլ 1

Տօն տխմարաց, կամկարաց և սէրսէմաց.
Ա. տարեդարձ էսէֆէնկիղաբար կամաւ:

խաբուելոյ հռչակաւոր հրապարակասօսի մը
ուրուք, կո՛ւկուկ:

Ապրիլ 5

Զատիկ. սպառու՞մն հաւկթաց և հա-
զըրլօփից :

(Այս տարի լատինացւոց Զատիկը մեզի
հետ չի գալուն՝ անանկ անցած տարուան պէս
հաւկթի առատութիւն չի կոյ . . . եկեղեց-
եաց դռներու առջև.)

Ապրիլ 6

Յայսմ աւուր ըստ հնաւանդ սովորութեան
կռիւ ծագեացի ընդ մէջ հաւկթամիտ հաւ-
կթատօխուչանաց որ ի տօնալաճառն Բերայի,
և որք միջամտեն՝ ճըլխացեալ հաւկթի հան-
դիպիցին. ի սմին աւուր «կէ՛լ գանթարա, կէ՛լ
գանթարա» սրուցսղաց ըղ կշիռս տամկաորդ
Ժողովեացի ի քննչաց և «կէ՛լ ատմկայա, կէ՛լ
ճէզայա» գոչեցի :

Եռմուրթա ասդուշու ֆըրթնասը:

Ապրիլ 7

Ամպամած և խոնաւ հօրիզոնն տօնալաճա-
ռին էյրի գաբույի. անհրաժեշտ փոթորիկը
ի տօխուչանս չալապուրաց, տուգանք կըռ-

ւարարաց, կոտորածք շիշոց, այլ դրամք զը-
ւարթագին սաւառնին ի.քսակս չալապուրիճոց

Ապրիլ 10

Տօն պալլէղլը բանայիրին, օդն ըսա սո-
վորութեան անձրեւէ և ըղբանայիրն տակնու-
վերայ առնէ :

Ճիւնիւն տէօքլւնթիւսի ֆուռթունասը :

Ապրիլ 12

Պէլքի անձրեւն շարունակէ, հասքէօյի բա-
նայիրն ալ հապիկը կըլլէ և տօլապճին ըզ
տօլասն իւր դարձնել ոչ կարէ :

Տօլապ տէօնմէղ ֆըրթնասը ի զայրացեալ
դինեպանս :

Ապրիլ 23

Ելանեն ամենայն դօսասէրք ի զքօսա-
վայրս, զի է Խըտրէլէզ : Սկիւղբն ակորթելի
աւուրց ութըճոց սուղաւաճառաց :

Մայիս 1

Կիւլիւմք կաթալաճառաց եղլյին մուայ-
եէնէ, և ջրախառնակաթ կիւլիւմն վաճառո-
ղին դլուսն անցանէ :

Իշմարաբանական սիրահարութիւնք ընդ-
ծառովք ի տեղէս տեղիս :

Մայիս 13

Տօն եէտի-դսւլէի եօթնաշտարակին. ըս-
պառումն հաղարաւոր մառուլաց ի պօստա-
նաց : Մանր-մսւնը սիրահարութիւնք ընդ.
պօստան տօլապովք :

Մայիս 21

Այսօր դասք բամբասաւէր տիկնանց և
սիրահարեալ երիտասարդաց ուրախանան ընդ-
ճգնութիւն մատաթեայ առաքելոյն և վի-
ճակս արկանեն տսելով, «հանէ աղջիկս հանէ» :

Մայիս 31

Առաջին պսակ. Սկիզբն տռատութեան
ամուսնական կռուոց .

Տօն սահմանադրական տարեդարձին .
սարտէլա-վարի խտիֆք հանդիսականաց ի
վակօնս շմէնտըֆէռին, յորոց ոմանց գտակքն
աճէլէյով գալք-կիտէլիմ եղիցին . եւ յերեկո-
յին ի տեղիս տեղիս մեծ կոտորած քէստանէ
կամ հավայի ֆիշէնկին, պա՛մ, պո՛ւմ, կո՛ւ,
չա՛թ, տա՛ն, տո՛ւն, բո՛ւմ, ֆը՛ս, դը՛սսս :

Յունիս 1

Հարսանեկան պատրաստութիւնք ի ձեղն
գնչուեաց որք զբաւական դրամս չըբմիչը՝
նեւոց իցեն յաղդասէր.՝ սահմանադրասէր .՝

չըրբըյէ դուրս իյնալիք ոմանց ի տօնաւաճառն
չըրբըճը չայիրիի.

Յուլիս 15

Կուռկուռաճայն իրարանցումն ամպոց,
չախչախաճայն անձրիք, չալակաբարձ անցա-
նիցին ոմանք ընդ ծովս փողոցաց.

Յուլիս 12

Ախորժելի օր թուրումպաճաց ուրք փոր-
ձեն ըզ թուրումպայս և ըզ խօռթումս. Տարե-
դարձ զիրար թըջելոյ թեթեւութեամբ ծան-
րարենունեալ երիտասարդաց և ուհեաց.

Յուլիս 17

Սամեէլի, որ տեէ ութն տիւ եւ ութ զիշեր,

Յուլիս 23

Յայսմ գիշերի կատարի այրումն չալը-
չըրբոց. հուր բորբոքին մանթարացեալ մա-
կոյք և նաւակք, զի է ավէշ կէճէսի.

Օգոստոս 1—31

Բաղմանալով բաղմանցին դասք շոյոր-
դաց ի տապոյ արեգական.

(Եռամսեայ դադար, բաթլիճան այլաբը:
Սկիզբն առատութեան անկուտեաց ի քէոա-
տու թենէ, Տօնք խըլուզվուական թօբճոց.)

Դեկտեմբեր 1

Քրքաբեր հողմունք . մզմզումն մատանց
և քթերու ծայրից .

Յամանան դեկտեմբերի երիտասարդք
և կուսանք լինին մահմուռ պագըշլը, զի յա-
ղագս տօնախմբութեանց արբեցողութիւն կամ
քնհատութիւն չափէ աւելի լինի .

Դեկտեմբեր 28

Զուարթագին աւուրք մրդավաճառաց .
պարզութիւնք և թեթևութիւնք քսակային ,

Դեկտեմբեր 31

Թնդանօթարձակամիտ վաճառականք
թափեն ըզճիգս, ըզհանճարս և ըզբանճարս,
վասն բանալոյ ըզգոցս տեարակաց, զի մարդ-
է որ գործէ զերկիր և ըզշէյթան-պէզին .

Յայսմ գիշերի աւետարարք տարեգլխոյն
Բոժոժահար և թմբկահար աւետեն ըլկա-
ղանդն 1888ի, գոշելով հազար-բերան «այ վա-
սիլիս էրքէթէ, շատ տարիներու հասցնէ: »

ԱՄԷՆ

Մ Ա Ղ Թ Ա Ն Ք

Աւասիկ պարոն, հին տարին տարի
Եւ անոր տեղը բերի նոր տարի,
'Ի սրտէ մաղթեմ որ այս նոր տարի
Քեզ համար ըլլայ յաջող ու բարի:

Բայց թէ որ ելնէ հոգիդ այս տարի
Խենդ բաներ ուզէ ու սիրահարի՝
Եւ փորձանք պահաս չըլլայ քու գլխէդ՝
Յանձանքն իմս չէ եւ ոչ մէկ տարի:

Թէ խելքիդ չիջէ ելնես այս տարի
Վնաս հասցընել եղբօրս Հնչակի,
Կարդալով նորա թերթերն անկուտի՝
Արժէք չունենաս 50 փարայի:

Թէ երազիդ մէջ ըսեն այս տարի
Յօնտօ ծախողին քսակ պարարի,
Դուն ալ հաւտալով ունեցածդ տաս՝
Կարօտ պիտ'ըլլաս հացի պատառի:

Թէ երեսփոխան ըլլաս այս տարի
Որուն կը ցանկաս, վարձքդ կատարի,
Փառք վաստըկելու համար պոռչտես
Քրտնիս սլաղիս, ձայնդ ալ կը մարի:

Թէ դուն զքեզ տաս խաղի այս տարի
Թուղթի պիլեայի, թափլույի զարի,
Եւ անցնի տարիդ դեռ դուն չիմացած՝
Կը հասնի մնասդ հարիւր հազարի:

Թէ դուն չտեսար քու դործդ այս տարի
Եւ յանձնեցիր զայն ձեռքը նոտարի,
Ան քեզ կողոպտեց մօրէ մերկ թողուց
Յանձանքն իմս չէ եւ ոչ մէկ տարի:

Թէ փնտռելով մօտան այս տարի
Մտնես խանութքն ըստակ չորթողի,
Աս ալ տուր ըսես, ան ալ տուր ըսես՝
Տաս քու ոսկիներդ կը խաբուիս կարի:

Թէ դինին, օղին, քօնեաքն այս տարի
Խմես անխնայ պէս դեղի ճարի,
Կուռենաս յանկարծ, լեզուդ բռնըվի
Եւ երակներուդ զարկը կը դադրի:

Թէ չի հաշուես չահդ ու ծախքդ այս տարի
Եւ տարեգլխուն չիգայ ծայր ծարի,
Առնելիք չունիս ու պարտք ունենաս՝
Յանցանքն իմս չէ եւ ոչ մէկ տարի:

Իմ մաղթանքներս են պա՛րոն այս տարի,
Որ ըլլաս բարի եւ տէր հանճարի,
Աստուած չի ցուցնէ որ դուն ալ ես ալ
Դէմէ դէմ ելնենք նորէն այս տարի
ԿՈՒՐԻ, ԿՈՒԼԻ, ԽՈՒԼԻ:

ԲՈՈԺԻԿԺ